

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาสันสกฤต เป็นภาษาที่มีระเบียบแบบแผนเป็นหลักฐาน ใ้ใช้กันในประเทศอินเดีย มาตั้งแต่สมัยโบราณ ถือกันว่าเป็นภาษาชั้นสูง ใช้กันอยู่ในหมู่นักปราชญ์และนักบวช อยู่ในตระกูล Indo-European เช่นเดียวกับภาษากรีกและละติน นักปราชญ์ชาวอินเดียได้ศึกษาภาษาของตนเอง ทั้งโครงสร้าง รูปประโยค และแม่แต่การประกอบหรือสร้างคำ ว่าต้องมีลำดับเป็นขั้นตอน มีการเปลี่ยนแปลงจากชั้นหนึ่งเป็นอีกชั้นหนึ่ง โดยมีลักษณะกฎเกณฑ์แน่นอน จนในที่สุดได้ตั้งเป็นทฤษฎีขึ้น ทำให้รูปต่าง ๆ ในภาษากลายเป็นรูปตายตัว เพราะนักปราชญ์ในสมัยต่อมาพากันเคารพกฎเกณฑ์เหล่านั้นอย่างเคร่งครัด ภาษาจึงไม่สามารถจะเจริญงอกงามได้ตามที่ควรจะเป็น ถึงอย่างไร ภาษาสันสกฤตก็ยังเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากในประวัติศาสตร์คดีของอินเดีย วรรณคดีชั้นสูงส่วนใหญ่ เขียนเป็นภาษาสันสกฤต และภาษาพูดส่วนใหญ่ในอินเดียปัจจุบันก็ถือว่ามต้นกำเนิดมาจากภาษาสันสกฤตโบราณ คือภาษาพระเวท อีกด้วย

ประวัติศาสตร์คดีของอินเดีย แบ่งออกเป็นสมัยสำคัญ ๆ ได้สองสมัย ตามลักษณะของภาษาที่ใช้ สมัยแรกคือสมัยพระเวท หรือสมัยไวทิกะ (Vedic Period) ตั้งต้นประมาณ 1500 ปีก่อน ค.ศ. และสิ้นสุดลงประมาณ 200 ปีก่อน ค.ศ.¹ ต่อจากนี้ไปจนถึงระยะที่พวกมุสลิมมีชัยชนะเหนืออินเดีย คือหลัง ค.ศ. 1000 เป็นสมัยสันสกฤตมาตรฐาน

¹ A.A. Macdonell, A History of Sanskrit Literature (3d Indian ed.; New Delhi: Munshiram Manoharlal, 1972), p. 8.

(Classical Sanskrit Period) ¹ แต่การแบ่งแบบนี้เป็นการแบ่งอย่างกว้างมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงของภาษานั้นเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป มิใช่จะแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด อาจจะกล่าวได้ว่า สมัยสันสกฤตมาตรฐานเริ่มต้นพร้อม ๆ กับคัมภีร์พระเวทรุ่นสุดท้ายนั่นเอง ²

ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างสมัยพระเวทกับสมัยสันสกฤตมาตรฐาน คือ สมัยมหากาพย์ (Epic Period) ³ อยู่ในระยะเวลา 500-500 ปี ก่อน ค.ศ. โดยประมาณ ⁴ ในสมัยนี้มีวรรณคดีที่สำคัญได้แก่ รามายณะ (Rāmāyaṇa) และมหาภารตะ (Mahābhārata) วรรณคดีร้อยกรองในสมัยสันสกฤตมาตรฐาน ได้รับอิทธิพลทางภาษาจากคัมภีร์มหากาพย์ทั้งสองเล่มนี้มาก แสดงให้เห็นแนวโน้มของภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาสมัยพระเวท คือมีรูปไวยากรณ์ที่คลายความซับซ้อนลงมากจนเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาภารตะ ⁵ อย่างไรก็ดี ส่วนหนึ่งของคัมภีร์มหากาพย์ทั้งสองเล่มแต่งขึ้นก่อนที่ปาณินิ (Pāṇini) นักไวยากรณ์สันสกฤตคนสำคัญที่สุดของอินเดียจะเขียนตำราว่าด้วยหลักไวยากรณ์และการใช้ภาษาสันสกฤต ชื่อ *Aṣṭādhyāyī* ขึ้นเมื่อประมาณศตวรรษที่ 4 ก่อน ค.ศ. ⁶ ดังนั้น ลักษณะของภาษาในสมัยมหากาพย์จึงค่อนข้างแตกต่างไปจากภาษาทั้งสมัยพระเวทและสมัยสันสกฤตมาตรฐาน

^{1,2} Ibid., pp. 9-10.

³ คำว่ามหากาพย์ในวิธานิพนธ์เล่มนี้ หมายถึงวรรณคดีสันสกฤต เรื่องรามายณะและมหาภารตะ โดยเฉพาะ มิได้ใช้ในความหมายของคำว่า mahākāvya ที่ถือกันตามประเพณีของอินเดียโดยตรง.

⁴ Ibid., p. 279.

⁵ A. Berriedale Keith, A History of Sanskrit Literature (Delhi: Oxford University Press, 1973), p. 19.

⁶ Ibid., p. 5.

ถึงแม้ว่าสันสกฤตจะเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูล Indo-European แต่มีลักษณะที่
 แปลกไปจากภาษาอื่น ๆ อีกหลายภาษาในตระกูลเดียวกัน การแจกกริยาจากธาตุในภาษา
 สันสกฤต นอกจากจะแจกเป็นกริยาชั้นที่หนึ่งให้มีความหมายเดียวกับธาตุโดยตรงแล้ว ยังอาจ
 สร้างเป็นกริยาชั้นที่สองให้มีความหมายแปรไปอีกนัยหนึ่งได้ เช่นถ้าเราต้องการให้มีความ
 หมายว่า ประธานเป็นผู้รับอาการของธาตุ เราก็สร้างกริยากรรมวาจกจากธาตุนั้น ถ้าเรา
 ต้องการให้มีความหมายว่า ประธานใช้ผู้อื่นกระทำกริยา เราก็สร้างกริยาการีตจากธาตุนั้น
 ถ้าเราต้องการให้มีความหมายว่า ประธานปรารถนาที่จะกระทำกริยา เราก็สร้างกริยาออก
 ความปรารถนาจากธาตุนั้น เป็นต้น นับเป็นความมั่งคั่งอย่างหนึ่งของภาษา และเป็นการ
 ประหยัคคำพูด โดยใช้คำน้อยให้ได้ความมาก แต่เป็นการแน่นอนว่าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ใน
 ภาษาจะต้องมีมากขึ้น การแจกกริยาเป็นกาลต่าง ๆ ก็มีรูปมากมาย อย่างไรก็ตามถึงแม้
 รูปคำจะมีมากมายในคำราวैयाกรณ์ แต่การใช้ก็ถูกจำกัดให้อยู่ในวงแคบเข้าทุกทีจนกระทั่ง
 รูปหลายรูปหมดไป เหลือเพียงบางรูปเท่านั้นที่ยังมีลักษณะเด่นมาก เช่น กริยาชั้นที่สอง ที่
 ยังคงเป็นที่นิยมใช้มาจนถึงสมัยหลัง ได้แก่กริยากรรมวาจกและกริยาการีต ซึ่งน่าจะต้องศึกษา
 เป็นพิเศษ กริยาทั้งสองประเภทนี้ ผู้ที่ได้เคยศึกษามาแล้ว ก็ได้แก่นักปราชญ์ชาวตะวันตกที่มี
 ชื่อเสียง เช่น Sir Monier Monier-Williams, Max Müller, W.D. Whitney,
 F. Kielhorn, A.A. Macdonell, J.S. Speijer และ T. Burrow เป็นต้น ท่าน
 เหล่านี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับกริยากรรมวาจกและกริยาการีตไปอย่างรวม ๆ ไม่ได้จำกัดเฉพาะ
 สมัยใดสมัยหนึ่ง และเนื่องจากสมัยมหากาพย์เป็นสมัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างสมัยพระเวทกับ
 สมัยสันสกฤตมาตรฐานคังกลาวแล้ว จึงน่าจะต้องศึกษาการใช้กริยาทั้งสองประเภทข้างต้น
 ในคัมภีร์ที่สำคัญทั้งสองเล่มในสมัยนี้โดยละเอียด

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการสร้างและการใช้กริยากรรมวาจกและ
 กริยาการีต ในลักษณะที่เป็นกริยาสำคัญ และเป็นนามกิตก์ กริยาภิกก์ อีกทั้งอนุพันธ์อื่น ๆ
 ตลอดจนความสัมพันธ์กับธาตุหมวดต่าง ๆ คือ ธาตุหมวดที่ 4 และหมวดที่ 10 ความสัมพันธ์
 กับกริยาออกความเน้น และกริยานาม เป็นต้น เท่าที่ปรากฏในรามายณะและมหาภารตะ

ไว้ทั้งหมดแล้วว่า มาจากคัมภีร์เล่มใด ตอนใด บทใด โศลกใด และมาจากครึ่งแรกหรือครึ่งหลังของโศลก โดยจะมีขีดคั่นเส้นเดี่ยว (/) หลังข้อความที่มาจากครึ่งแรกของโศลก และมีขีดคั่นเส้นคู่ (//) หลังข้อความที่มาจากครึ่งหลังของโศลก

เนื่องจากในการศึกษาไวยากรณ์สันสกฤต ผู้ศึกษามักจะคุ้นกับตัวอักษรโรมัน แบบที่ใช้กันโดยทั่วไปในตำราไวยากรณ์สันสกฤตที่เขียนเป็นภาษาตะวันตก วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงจะใช้ตัวอักษรโรมันโดยตลอด ตามแนวของข้อตกลงในการประชุมนานาชาติของนักบูรพคดีศึกษาครั้งที่ 17 ที่กรุง Geneva (Le 17me Congrès International des Orientalistes, 1932)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย